

Spørreliste nr. 161

Nasjonalfølelse

I løpet av kort tid har det oppstått en rekke nye stater i Europa. Nasjonale følelser blomstrer, på godt og vondt.

Også i Norge tvinges vi til å stoppe opp og tenke over våre nasjonale følelser og vår kjærlighet til fedrelandet. Olympiske leker, EF-debatt og "kongestoff" i massemedia fanger daglig vår oppmerksomhet.

I denne listen berører vi spørsmål både av personlig og politisk art. Vi minner deg om at alt materiale her i NEG alltid behandles med diskresjon og i henhold til det offentlige regelverk om personvern. Allikevel har du anledning til å legge klausul på svaret ditt, om du ønsker det.

Flere av spørsmålene i listen er svært "åpne" (uten detaljspørsmål). Vi vil gjerne at du til tross for dette svarer utførlig og prøver å utdype dine synspunkter.

Les igjennom hele spørrelisten før du begynner å skrive!

Denne gangen er vi **bare** interessert i bilder fra før 1950, med motiver knyttet til spørrelistens forskjellige avsnitt.

LYKKE TIL!

1. 1. mai og 17. mai

I 1947 vedtok Stortinget at 1. og 17. mai skal være høytidsdager med rett til fri fra arbeid med betaling.

Det er mange likhetspunkter mellom disse to dagene. Begge er **festdager**... eller er de det? **Formene** for feiring er ofte de samme:

- flagg	- musikk
- faner	- finklær/bunader
- tog	- sammenkomster både i offentlig og privat regi

Men det er også store ulikheter, først og fremst i feiringens **innhold** - en også når det gjelder **hvem som feirer** de to dagene.

Ta utgangspunkt i stikkordene ovenfor og fortell hva du og din familie vanligvis gjør 1. og 17. mai – og hva dere gjorde på disse dagene i din barndom. Fortell om de **ytre omstendighetene**, hvilken **betydning** de to dagene har for deg og hvilke **følelser** de vekker. Hva har forandret seg mest fra din barndom fram til i dag?

- Hvilken rolle synes du naturen spiller i feiringen av disse dagene? Kjenner du noen som pleier å tilbringe 17. mai på tur i skog og mark?
- Dersom du, eller andre du kjenner til, har unnlatt å feire noen av disse dagene: fortell om det, og om begrunnelsen for ikke å feire. Kjenner du til at det har skjedd noen form for provokasjoner?
- Var eller er det visse ting som **må** være gjort før 17. mai eller er "**fiksert**" til den dagen (f.eks. blomst i balkongkassen; gå i "halvstrømper" første gang)?
- Hvis du har levet så lenge – fortell hvilke **offentlige arrangementer** som fantes på ditt hjemsted (skriv hvor det var) 1. og 17. mai **før 2. verdenskrig**.
- Hvilke tanker gjør du deg omkring de mange barn av fremmed herkomst i 17. mai-togene?

2. Flagg, konge og nasjonalsang

- Har du **flaggstang**? Når flagger du? Er det vanlig med ritualer i forbindelse med flaggheising? Bruker du bordflagg (når?), flagg på juletre, på fødselsdagskake?
- Blir flaggets **farger** brukt ved spesielle anledninger? Hva synes du om flagg som "mote" på klær, T-skjorter o.l.? Hva synes du om flagg malt i ansiktet, slikt man ser fra tid til annen i forbindelse med sportsstevner o.l.?
- Når synges **nasjonalsangen** i ditt miljø? Når mener du det er riktig å synges den offentlig? Er det vanlig å stå rett og ta av lue/hatt, når nasjonalsangen spilles?
- Er du en av dem som kjenner "klump i halsen" i forbindelse med flagg og nasjonalsang?
- Brukes andre nasjonale sanger enn "Ja, vi elsker"? Hvilke, og ved hvilke anledninger?
- Kan du **kongesangen**? Brukes den i ditt miljø – i så fall når? Bruktes den mer før i tiden?

Kongen og hans familie representerer for mange nordmenn det mest nasjonale av alt. Vi ber deg tenke over punktene nedenfor, og i svaret legge vekt på både **det du har opplevet og hvilke tanker du har gjort deg**.

A. Kong Olavs død.

Stikkord: Lys og blomster på Slottsplassen i Oslo; bilder i butikkvinduer; minnegudstjenester; dekning i radio og TV; markering i barnehager, skoler og institusjoner.

B. Signingen av vår nye Konge og Dronning.

Stikkord: Høytideligheten i Nidarosdomen; dekning i radio og TV; signingsferden med besøk flere steder.

C. Pressens formidling av "kongestoff"

Her vil vi gjerne vite om du kjøper blader og aviser med slikt stoff – og ved hvilke spesielle anledninger. Klipper du ut bilder og artikler og gjemmer på det? Hvordan reagerer du på pressens formidling av slikt stoff?

D. Kongebesøk i lokalmiljøet, eller andre møter med kongelige.

Fortell om du har vært med på slikt, nå eller før.

Tror du at kongedømmet har fremtiden for seg i Norge? Hvorfor/hvorfor ikke?

3. Sport og konkurranser

På mange måter vekkes de nasjonale følelsene sterkt hos nordmenn når viktige sportsarrangementer finner sted: Holmenkollidag, landskamper, EM, VM, olympiske leker - ja til og med Melodi Grand Prix...

- Hvilke sportsgrener mener du er "typisk norske"? Hvorfor? (Sett gjerne opp en liste og ranger sportsgrenene: 1, 2, 3...)
- Prøv å sette ord på dine tanker omkring sammenkoblingen sport – nasjonale følelser, for eksempel når du på TV eller i virkeligheten ser nordmenn på seierspallen og nasjonalsangen spilles.
- Hva synes du om sangen "Seier'n er vår..." i denne sammenheng?

Fridtjof Nansen og Roald Amundsen og deres Nord- og Sydpolferder var viktige nasjonale markeringer. Også i dag reiser norske ekspedisjoner til polarområder, andre bestiger høye fjell.

- Betyr dette noe for deg personlig, som nordmann? Hvilken betydning tror du det har for Norge i internasjonal sammenheng?
- Er det bare positive overtoner knyttet til slike bedrifter?

4. "Det norske" ved OL 1994

I forbindelse med OL 1994 skal Norge presenteres for verden, og mye arbeid blir nedlagt for at OL skal bli en betydelig "nasjonal demonstrasjon". Ikke minst er forventningene store til åpningsseremonien da Norge og norsk kultur skal presenteres.

Hvis du satt i OL's ledelse – hva ville du trekke fram ved en slik anledning? Hvilke temaer mener du egner seg best?

5. Emigranter

Nordmenn i USA, og også i andre utvandringsland, har i stor utstrekning skapt norske miljøer og holdt fast ved norske skikker. De "dyrker den norske arven".

- Hva er dine refleksjoner omkring dette?
- Synes du det er nærliggende å trekke paralleller til innvandrere i Norge i dag, når disse holder fast ved sin egen kultur?
- Kunne du tenke deg å bo i et annet land? Er svaret *ja*, nevnt noen land, ranger dem 1, 2, 3 ... Fortell gjerne hvorfor du ville valgt disse landene. Er svaret *nei*, nevnt de viktigste grunnene.

6. EF

"Det nasjonale" settes ofte opp mot "det internasjonale", ikke minst i forbindelse med debatten omkring Norges evt. medlemskap i EF. Enten man er for eller imot norsk medlemskap, vil trolig tanker omkring norsk egenart, nasjonal suverenitet o.l. melde seg.

- Fortell hvilke tanker du har gjort deg omkring det nasjonale/internasjonale i denne sammenheng.
- Tok du aktiv del i EF-kampen i 1972?

7. Okkupasjonen 1940 – 1945

I de fem årene krigen varte, viste nordmenn flest stor oppfinnsomhet når det gjaldt å demonstrere sitt nasjonale sinnelag og sin lojalitet overfor konge og fedreland. Vi tenker i denne omgang ikke først og fremst på den aktive krigsinnsats. Vi ber deg i stedet tenke på symboler som "alle" kjente til, og brukte mer eller mindre åpenlyst: flagg, binders, nisseluer, sanger, bilder av Kongen, nåler, merker osv.

Vi vil gjerne ha beretninger om bruk, episoder og hendelser i forbindelse med slike ting. Fortell dels hva du selv har opplevet, dels hva du har hørt av andre.

8. Kulturarven

Hva er egentlig "vår nasjonale kulturarv"? Er det noe vi har fått overlevert, noe vi skaper kontinuerlig, eller er det "folkesjela" vår? Prøv å sette ord på hva du legger i begrepet.

Anne Moestue og Göran Rosander